

การบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่

Academic Administration in Experience Enhancement Activities based on Montessori
Concepts of Schools under the Office of Basic Education Commission, Chiang Mai Province

พัทธนันท์ ปาเป้ง¹, ประวดี พันผาสู² และ ศิริมาศ โกศลย์ทิพัฒน์³
Pattanan Papeang¹, Prawat Puenphasook², and Sirimas Kosanpipat³

Received : 2 มิ.ย. 2562

Revised : 25 ก.ค. 2562

Accepted : 27 ก.ค. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี และ 2) พัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีในระดับปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่โดยใช้กระบวนการ PDCA กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย จำนวนทั้งสิ้น 90 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสรุปประชุมกลุ่ม และแบบประเมินคู่มือ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ในระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีการบริหารงานวิชาการตามวงจร PDCA โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านการประเมินพัฒนาการการจัดกระบวนการประสบการณ์การเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2560 และการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ตามลำดับ 2) การพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีในระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเนื้อหาประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดประสบการณ์ การจัดทำรายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนระดับปฐมวัย การนิเทศภายใน แนวปฏิบัติการประเมินพัฒนาการนักเรียนระดับปฐมวัย แนวปฏิบัติการพัฒนาสื่อ/นวัตกรรม แนวปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา แนวปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี และแนวปฏิบัติการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง ซึ่งคู่มือผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดในการนำไปใช้ เนื้อหา และรูปแบบของคู่มือ

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ, กิจกรรมเสริมประสบการณ์, แนวคิดแบบมอนเตสซอรี

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ อีเมล: commy2515@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

³ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

¹ Program in Education Administration, Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

Email: commy2515@gmail.com

² Associate professor, Program in Education Management, Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

³ Dr. Program in Early Childhood, Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study the current academic administration status in experience enhancement activities based on Montessori concepts and 2) develop an academic administration manual in experience enhancement activities for early childhood based on Montessori concepts using the PDCA process in schools under the Office of Basic Education Commission, Chiang Mai province. The target group for this study consisted of 90 subjects including: school administrators, kindergarten teachers and parents. The tools used for collecting the data were a rating scale questionnaire, a summary focus group form, and an assessment questionnaire of the manual. The research findings were as follows: 1) the academic administration to enhance experience activities of early childhood based on Montessori concepts using the PDCA process in schools under the Office of Basic Education Commission, Chiang Mai province was conducted as an overall in the highest level, which covered the aspects of child development assessment, learning experience process design, early childhood curriculum development of 2017, and instructional media development. 2) the development of an academic administration manual in experience enhancement activities for early childhood based on Montessori concepts using the PDCA process in schools under the Office of Basic Education Commission, Chiang Mai province, it was found that the contents of the manual consisted of 8 elements including: learning and experience design plan, assessment of child development reports, internal supervision, guideline for assessment of child development, guideline for instructional media development, guideline for internal quality assurance and education standards, and guideline for parents and community involvement. The manual was evaluated by experts as every much appropriate in terms of application, contents, and layout of manual.

Keywords : academic administration, experience enhancement activities, Montessori concepts

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแล และพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษาเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้สมกับวัย” และ “เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษา โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย”(กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 1) สอดรับกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ยุทธศาสตร์ข้อ 4 ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาค และเท่าเทียมกันทางสังคม ข้อ (2) การพัฒนาศักยภาพคนในทุกช่วงวัย ให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ โดยช่วงวัยเด็ก ตั้งแต่แรกเกิดให้มีพัฒนาการที่สมวัยในทุกด้าน น้อมนำแนวพระราชดำริและพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งทรงมีพระราชดำรัสใจความสำคัญว่า “มุ่งปลูกฝังความดีให้นักเรียนอบรม บ่มนิสัยให้เป็นพลเมืองดีเป็นเด็กที่มีน้ำใจรู้จักทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีความสามัคคีรู้จักดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่กัน” และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชดำรัสใจความสำคัญว่า “การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานชีวิตหรืออุปนิสัยที่มั่นคงเข้มแข็ง อาทิ การสร้างบุคลิกและอุปนิสัยที่ดีงาม” (บุญรักษ์ ยอดเพชร, 2560 : 4-5) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-

2579) กรอบอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 และแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย จึงนำนวัตกรรมการสอนตามแนวคิดมอนเตสซอริระดับปฐมวัย มาใช้เพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมเด็กปฐมวัยด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เด่นชัดขึ้นในความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ การมีสมาธิ มีแรงจูงใจมุ่งมั่นในการเรียนรู้ การพึ่งพาตนเองให้มีพฤติกรรมและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามวัยดีขึ้น และเป็นนวัตกรรมที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระดับปฐมวัย โดยในปี พ.ศ. 2556-2557 ได้อบรมให้กับครู ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาวิเคราะห์ที่รับผิดชอบงานพัฒนาการศึกษาปฐมวัย และศึกษานิสัยที่รับผิดชอบงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก เน้นการรู้สิทธิหน้าที่ของตนเอง และการเคารพสิทธิของผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่น การมีมารยาท การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และมีความพร้อมทางด้านภาษาการรู้หนังสือ และความพร้อมทางด้านคณิตศาสตร์ พ่อแม่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ชุมชนมีความศรัทธาพึงพอใจต่อพัฒนาการของเด็ก ผู้ปกครองส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนมากขึ้น โดยในจังหวัดเชียงใหม่ได้นำแนวคิดการจัดประสบการณ์แบบมอนเตสซอริสำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3-6 ปี มาใช้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1-6 เขตพื้นที่ละ 3 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 18 โรงเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2559 เป็นต้นมา อนึ่งการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอริ ความสำคัญจะอยู่ที่เป็นการนำวิธีการสอนที่ช่วยเสริมการเรียนรู้ของเด็กที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาล่าช้า ขาดความสนใจในการทำกิจกรรมในห้องเรียน มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ และขาดความกระตือรือร้นในการมาโรงเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนนี้จะเน้นให้เด็กได้จับต้องสื่อหรือเล่นอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เลือกเอง ทำให้เด็กเรียนรู้อย่างมีสมาธิและสร้างสรรค์ ทั้งเป็นการจัดสภาพการเรียนรู้สำหรับเด็กให้ปฏิบัติอย่างมีความสุข สนุกสนาน โดยมีครูเป็นผู้จัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมือนบ้าน และเป็นผู้ให้การสนับสนุน ให้เสรีภาพแก่เด็กให้คำปรึกษา และกระตุ้นให้เด็กคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ให้ใช้จิตใจสัมผัสสิ่งแวดล้อม เพราะมอนเตสซอริเชื่อว่าเด็กคือผู้รู้ความต้องการของตนเอง และมีความสามารถที่จะสัมผัสการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมได้ สอดคล้องกับ บุปผา เรืองรอง (2554) ได้กล่าวถึง กิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอริของโรงเรียนระดับปฐมวัยไว้ว่า หลักสูตรมอนเตสซอริจะส่งเสริมพัฒนาการของเด็กโดยมุ่งให้เด็กได้ใช้ศักยภาพของตนในการพัฒนาตนเองจากสิ่งแวดล้อมที่ครูจัดให้ ซึ่งมีการแบ่งหลักสูตรพื้นฐานสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ การศึกษาทางด้านทักษะกลไก (Motor Education) การศึกษาทางด้านประสาทสัมผัส (Education of the Sense) และการเตรียมสำหรับการเขียนและคณิตศาสตร์ (Preparation for Writing and Arithmetic)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้ดูแลเด็กโรงเรียนบ้านแม่ตะละ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ได้ศึกษาปัญหาในด้านพัฒนาการของเด็กระดับปฐมวัยในโรงเรียนพร้อมกับสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ของเด็กระดับปฐมวัยในแต่ละชั้นเรียน จากการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้านพบว่า เด็กขาดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้กิจกรรมหลักประจำวัน ที่ครูจัดกิจกรรมตามหน่วยการเรียนรู้แล้ว ส่งผลให้นักเรียนขาดเรียนบ่อย พัฒนาการตามวัยต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอนแต่ละห้องเรียน ขาดการวางแผนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน จึงส่งผลให้การเรียนรู้ด้านทักษะภาษา ทักษะความคิดและการวิเคราะห์ ทักษะการสังเกตจดจำ ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ในสมรรถนะสำหรับเด็กปฐมวัยขาดการพัฒนาตามขั้นตอนที่เหมาะสม ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดการจัดประสบการณ์แบบมอนเตสซอริมาใช้ในการพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอริของโรงเรียนระดับปฐมวัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่โดยใช้กระบวนการ PDCA ซึ่งการใช้วงจรเดมมิงแบ่งขั้นตอนการทำงานออกเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan : P) ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do : D) ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check : C) และขั้นตอนที่ 4 การแก้ปัญหา (Action : A) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540 : 13) การใช้วงจรเดมมิงเพื่อประโยชน์ในการแก้ปัญหาทางงานและการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น (วิฑูรย์ สิมะโชคดี, 2541 : 1) ผู้บริหารโรงเรียนต้องปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้เป็นระบบพร้อมทั้งกระตุ้น

ให้ครูพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจหลักของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา ในระดับปฐมวัย และช่วยสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ดีขึ้นตามวัย ฉะนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ของโรงเรียนระดับปฐมวัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่นำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีในระดับปฐมวัย โดยใช้กระบวนการ PDCA ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีในระดับปฐมวัย โดยใช้กระบวนการ PDCA ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตการวิจัย

1. ด้านกลุ่มเป้าหมาย
กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1-6 ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และผู้ปกครองนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนที่จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีทั้งหมด 18 โรงเรียนในปีการศึกษา 2561 จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1-6 รวมทั้งสิ้น 90 คน
2. ด้านเนื้อหา
การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ ในขอบเขตการบริหารงานวิชาการ ระดับปฐมวัย ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2560 ด้านการจัดกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินพัฒนาการ โดยการบริหารงานวิชาการแต่ละด้านจะใช้กระบวนการ PDCA ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Action) เพื่อนำผลการวิจัยไปจัดทำร่างคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี และกำหนดประเด็นในการประชุมกลุ่มเพื่อปรับปรุงคู่มือต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนระดับปฐมวัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการ PDCA ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย บุคลากรที่เข้าร่วมโครงการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1-6 จำนวน 18 โรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 18 คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนละ 2 คน รวมจำนวน 36 คน และตัวแทนผู้ปกครองของนักเรียนระดับปฐมวัย โรงเรียนละ 2 คน รวมจำนวน 36 คน รวมกลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้นจำนวน 90 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ ได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยโดยแยกตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.1 การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2.2 การพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้เครื่องมือวิจัยดังต่อไปนี้

2.2.1 แบบสรุปการประชุมกลุ่ม ใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมกลุ่ม ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ที่ผ่านการอบรมการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี จำนวน 18 คน จาก 18 โรงเรียน โดยกำหนดประเด็นการประชุมกลุ่มจากการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย สภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่

2.2.2 แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารงานวิชาการ ด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ใช้กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยประเมินความเหมาะสมของคู่มือใน 3 ด้าน คือ ด้านรูปเล่ม ด้านเนื้อหา และด้านการนำไปใช้

3. วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารวิชาการตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ ตัวแปร และประเด็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี โดยใช้กระบวนการ PDCA

3.1.2 สร้างข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารวิชาการตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนระดับปฐมวัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2560 ด้านการจัดกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินพัฒนาการ โดยใช้กระบวนการ PDCA ในการบริหารงานวิชาการแต่ละด้าน

3.1.3 นำร่างแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะ

3.1.4 นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validation) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (The Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.60-1.00

3.1.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความตรงแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอเสเมิง 1-3 จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96 และนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.2 คู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

3.2.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำร่างคู่มือ และสรุปผลการวิจัยการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี

3.2.2 จัดทำร่างคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี

3.2.3 จัดทำแบบสรุปการประชุมกลุ่ม ใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมกลุ่ม ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ที่ผ่านการอบรมการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี จำนวน 18 คน จาก 18 โรงเรียน โดยกำหนดประเด็นการประชุมกลุ่มจากการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยสภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ และนำแบบสรุปการประชุมกลุ่มหารือกับอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงตามคำแนะนำ

3.3 แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือ แบบประเมินโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

3.3.2 กำหนดขอบข่ายและลักษณะของแบบประเมินที่มีข้อความครอบคลุมการประเมิน ในด้านรูปเล่มของคู่มือ ด้านเนื้อหา และด้านการนำคู่มือไปใช้ เพื่อการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี

3.3.3 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีตามองค์ประกอบทุกด้านของคู่มือ

3.3.4 นำแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ และนำแบบประเมินไปหาความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยหาค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งพบว่ามีความ IOC รายข้อมีค่าอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 นำแบบประเมินมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปใช้ต่อไป

4. เก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่

4.1.1 ขอนหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ถึงผู้บริหารโรงเรียนที่จัดประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม จำนวน 90 ฉบับ ถึงกลุ่มเป้าหมายในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีด้วยตนเอง และในกรณีที่ไม่สามารถนำแบบสอบถามไปให้ด้วยตนเองจะนำแบบสอบถามส่งทางไปรษณีย์ พร้อมขอความร่วมมือส่งคืนภายใน 15 วัน และผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 65 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 72.22

4.1.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์และทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.2 การจัดการทำร่างคู่มือ ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

4.2.1 ขอนหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ถึงผู้บริหารโรงเรียนที่จัดประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขอความร่วมมือโดยให้ทางโรงเรียนคัดเลือกครูปฐมวัย ที่ผ่านการอบรมการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย พร้อมทั้งส่งกำหนดการนัดหมายการประชุมกลุ่ม

4.2.2 ผู้วิจัยจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 18 คนที่โรงเรียนคัดเลือกส่งมา เพื่อรวบรวมข้อมูลในการสรุปและสังเคราะห์การจัดทำร่างคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ และนำผลที่ได้ปรับปรุงแก้ไขกับอาจารย์ที่ปรึกษา

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินคู่มือ ผู้วิจัยจัดส่งคู่มือพร้อมแบบการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารงานวิชาการ ด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เป็นผู้ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม แบบสรุปการประชุมกลุ่ม (Focus Group) และแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีระดับปฐมวัย ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามและแบบประเมินคู่มือ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วสรุปพรรณนาประกอบตาราง

5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ สรุปวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงเนื้อหาตามประเด็นในแบบสรุปการประชุมกลุ่ม เพื่อปรับปรุงการร่างคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีในโรงเรียนระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

กำหนดค่าคะแนนจากแบบสอบถามและแบบประเมินคู่มือ การบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี เป็น 5 ระดับ ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 :143)

ระดับ 5	หมายถึง	มีการปฏิบัติ/ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีการปฏิบัติ/ความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีการปฏิบัติ/ความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีการปฏิบัติ/ความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีการปฏิบัติ/ความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี โดยการหาค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์การแปลผล ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 133)

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	มีการปฏิบัติ/ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	มีการปฏิบัติ/ความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	มีการปฏิบัติ/ความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	มีการปฏิบัติ/ความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	มีการปฏิบัติ/ความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผล

การบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ มีผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนระดับปฐมวัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่โดยใช้กระบวนการ PDCA ในภาพรวม

อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยการบริหารงานโดยใช้กระบวนการ PDCA สูงสุด คือ ด้านการประเมินพัฒนาการ ร่องลงมา คือ การจัดการกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2560 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการบริหารงานในแต่ละขั้นตอนของ PDCA มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ขั้นการวางแผน (Plan : P) พบว่า การปฏิบัติงานขั้นการวางแผน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ด้าน คือ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การประเมินพัฒนาการ และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2560 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดการกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1.2 ขั้นการปฏิบัติ (Do : D) พบว่า การปฏิบัติงานขั้นการปฏิบัติ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ด้าน คือ การจัดการกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2560 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

1.3 ขั้นการตรวจสอบ พบว่า การปฏิบัติงานขั้นการตรวจสอบ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2560 การประเมินพัฒนาการ และการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดการกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1.4 ขั้นการปรับปรุง พบว่า การปฏิบัติงานขั้นการปรับปรุง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ด้านคือ การประเมินพัฒนาการ การจัดการกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2560 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

2. การพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนระดับปฐมวัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการ PDCA สรุปผลวิจัยได้ดังนี้

2.1 ผลการพัฒนาคู่มือ จากสรุปผลการวิจัยสภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีของโรงเรียนระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ และสรุปผลการประชุมกลุ่ม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างคู่มือการบริหารงานวิชาการ ด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดประสบการณ์ 2) การจัดทำรายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนระดับปฐมวัย 3) การนิเทศภายใน 4) แนวปฏิบัติการประเมินพัฒนาการนักเรียนระดับปฐมวัย 5) แนวปฏิบัติงานพัฒนาสื่อ/นวัตกรรม 6) แนวปฏิบัติงานระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 7) แนวปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี และ 8) แนวปฏิบัติการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง

2.2 ผลการประเมินคู่มือ ผู้วิจัยได้นำคู่มือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสม จำนวน 5 ท่าน ผลการประเมินพบว่าคู่มือการบริหารงานวิชาการ ด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเหมาะสมในด้านการนำไปใช้ ร่องลงมา คือ ด้านเนื้อหาของคู่มือ และด้านรูปแบบของคู่มือ ซึ่งสองด้านนี้มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากัน

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอร์รี่ ของโรงเรียน

ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการ PDCA พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนในระดับปฐมวัย ได้ศึกษาวิธีดำเนินการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 และนำกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดแบบมอนเตสซอร์รี่ มาบูรณาการร่วมกับหน่วยการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของธนภัทร วันทาพงษ์ และคณะ (2559) ที่พบว่า ปัจจัยสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถทำนายประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนได้ดีที่สุดคือปัจจัยสมรรถนะด้านการพัฒนาบุคลากร และอาจเนื่องจากนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการให้ความรู้แก่ครูผู้สอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดแบบมอนเตสซอร์รี่ และส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีความพร้อมด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน การบริหารงานวิชาการ และดำเนินงานการประเมินพัฒนาการตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2555 : 25-31) ที่กล่าวว่า ปัจจุบันเป็นยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้า และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อวิถีชีวิตของทุกคนในสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปสู่ตลาดแรงงาน และดำรงชีวิตในโลกของศตวรรษที่ 21 ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) การจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 ต้องมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการตามวงจร PDCA ทั้ง 4 ขั้น มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับข้อสรุปของ สุจริต คุณธนกุลวงศ์ (2543 : 20) ที่กล่าวว่าในการวางแผนควรกำหนดวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้เพื่อการตรวจสอบว่าแผนดังกล่าวมีการวางแผนที่ดี และมีการปฏิบัติอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพของครูผู้สอนระดับปฐมวัยของจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้ส่งตัวแทนครูผู้สอนระดับปฐมวัยให้เข้ารับการอบรมเพิ่มเติมในหลักสูตรการเรียนการสอนตามแนวคิดแบบมอนเตสซอร์รี่ ตามโครงการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยได้พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนยังมีค่าเฉลี่ยการบริหารงานวิชาการตามวงจร PDCA ต่ำกว่าทุกด้าน อาจเป็นเพราะบางโรงเรียนยังขาดการนำแผนกลยุทธ์ที่วางไว้ไปสู่การปฏิบัติ ในการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย ทำให้สถานศึกษาไม่ได้นำแนวทางการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนไปบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างชัดเจน และกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ซึ่งการจัดลำดับความสำคัญของแผนกลยุทธ์ต้องอาศัยหลักการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนา ยกย่องการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักการแนวคิดของโนฮูย์ ซาญด้วยกิจ (2553 : 52) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมคือกระบวนการหรือวิธีการที่ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้กับบุคลากรมีส่วนร่วม (Participation) มีส่วนเกี่ยวข้อง (Involvement) และมีความผูกพัน (Commitment) กับหน่วยงานองค์กร โดยผู้มีส่วนร่วมอาจหมายรวมทั้งส่วนบุคคล กลุ่มต่าง ๆ ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องหนึ่งเรื่องใดหรือหลายเรื่องร่วมกัน การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการจัดการศึกษา เป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้พัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการกับปัญหาของการจัดการศึกษาได้อย่างเต็มที่ และเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา ให้มีความสามารถที่จะพึ่งตนเองได้ และก่อให้เกิดบุคลากรเกิดความรู้สึกผูกพันต่อโรงเรียนตนเอง

2. การพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอร์รี่ ระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการ PDCA ผลการพัฒนาคู่มือพบว่า มีเนื้อหาประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดประสบการณ์ 2) การจัดทำ

รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนระดับปฐมวัย 3) การนิเทศภายใน 4) แนวปฏิบัติการประเมินพัฒนาการนักเรียนระดับปฐมวัย 5) แนวปฏิบัติงานพัฒนาสื่อ/นวัตกรรม 6) แนวปฏิบัติงานระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 7) แนวปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี และ 8) แนวปฏิบัติการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่มีส่วนร่วมในการพิจารณาร่างคู่มือ และให้ข้อเสนอแนะ เป็นผู้ผ่านการอบรมการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี และมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย จึงสามารถให้ข้อเสนอแนะพร้อมแนวคิดในการปรับปรุงร่างคู่มือให้มีความเหมาะสม โดยผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าคู่มือมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากคู่มือมีองค์ประกอบครบถ้วน กล่าวคือ มีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนประกอบตอนต้น ได้แก่ ปก คำนำ สารบัญ และส่วนประกอบที่เป็นเนื้อหาในการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ซึ่งสอดคล้องกับ คีรีปูน จงวุฒิเวศย์ และ มาเรียม นิลพันธ์ (2542 : 48) ที่กล่าวว่ากระบวนการพัฒนาคู่มือที่ดี จะต้องผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะให้สมบูรณ์เสียก่อนนำไปใช้ จึงจะทำให้ได้คู่มือที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี โดยใช้กระบวนการ PDCA พบว่า ในขั้นนำไปสู่การปฏิบัติ (Do) และขั้นปรับปรุง (Action) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน มีการดำเนินงานต่ำกว่าทุกด้าน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับด้านดังกล่าวมากขึ้น โดยมีการสนับสนุนงบประมาณ กับโครงการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน หรือส่งครูผู้สอนระดับปฐมวัยเข้ารับการอบรมแนวทางการพัฒนาสื่อตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี เป็นต้น

1.2 จากผลการวิจัย พบว่าผลการประเมินคู่มือการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี ระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรแนะนำผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีการศึกษาคู่มือดังกล่าวและนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน เพื่อการบริหารงานวิชาการในระดับปฐมวัยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการนำคู่มือไปใช้และการประเมินผลการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่

2.2 ควรมีการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรีในระดับปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา การบริหารระบบคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.

คีรีปูน จงวุฒิเวศย์ และมาเรียม นิลพันธ์. (2542). *รายงานการวิจัย เรื่องการศึกษาและการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานอาสาสมัครท้องถิ่น*

ในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อ.ส.ม.ค.). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

- ธนภัทร วันทาพงษ์, สมใจ ภูมิพันธุ์ และรัชนิเพ็ญ พลเยี่ยม. (2559). ปัจจัยสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27 จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 13(60), 141-150.
- โนชญ์ ชาญด้วยกิจ. (2553). *การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาระยะเขต 2*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. จันทบุรี: มหาวิทยาลัย ราชภัฏรำไพพรรณี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุริยสาส์น.
- บุญรักษ์ ยอดเพชร. (2560). *โรงเรียนพัฒนาคุณภาพต่อเนื่องกับการสนับสนุนของ สพฐ.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- บุบผา เรืองรอง. (2554). *การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวคิดแบบมอนเตสซอรี*. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2541). *TQM คู่มือสู่องค์กรคุณภาพยุค 2000*. กรุงเทพฯ: ทีพีเอ พับลิชชิ่ง.
- สุจริต คุณธนกุลวงศ์. (2543). *การบริหารโรงเรียน : นวัตกรรมเทคนิค ประสบการณ์*. กรุงเทพฯ: ศาสนา.